

HÖGSKOLAN
DALARNA

Examensarbete

Kandidatnivå

Med möjlighet att binda

Tillkännagivandets funktioner i det svenska parlamentariska systemet

Författare: Nina Dakwar

Handledare: Erik Lundberg

Examinator: Thomas Sedelius

Ämne/huvudområde: Statsvetenskap

Kurskod: SK2007

Poäng: 15 hp

Ventilerings-/examinationsdatum: 26 augusti 2015

Abstrakt

Tillkännagivanden från riksdagen till regeringen är ett statsvetenskapligt ämne inom svensk politik som är bristfälligt studerat. Syftet med denna beskrivande studie är att öka kunskapen om tillkännagivandet och vilka funktioner det fyller. Den grundläggande frågeställningen bryts ned till tre preciserade delfrågor om innebörden av begreppet tillkännagivande, hur man använder sig av det och hur man förhåller sig till det. För att placera forskningsproblemet i sitt sammanhang utgår jag från begrepp inom parlamentarisk demokrati och relationen mellan riksdag och regering. Delfrågorna undersöks genom litteraturgranskning och genom metoden kvalitativ textanalys med inriktning klassificerande analys. Som kompletterande metod till kvalitativ textanalys har samtalsintervjuer genomförts. Genom kvalitativ textanalys undersöks fyra tillkännagivanden samt regeringens redogörelser för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen som avser svar på de fyra tillkännagivandena. Samtalsintervjuer genomförs med två tjänstemän vid utskottskanslier och med två politiska sekreterare vid socialdemokraternas respektive moderaternas partikanslier i riksdagen. Resultatet visar att riksdagens tillkännagivanden till regeringen är uttalanden av riksdagen i obestämd beslutsform som inte är bindande konstitutionellt men däremot politiskt bindande för regeringen genom en tradition av konstitutionell praxis. En av tillkännagivandets funktioner är möjligheten för riksdagen att uttala sig i denna form. Det som utgör en möjlighet för riksdagen kan i förlängningen bli politiskt bindande för regeringen och bidra till att riksdagen indirekt stärker sin makt. Genom att använda analysnivåerna individ-, parti- och parlamentarisk nivå visar resultatet att aktörer på olika nivåer använder tillkännagivanden som ett verktyg för olika syften. En annan av tillkännagivandets funktioner är att användas som verktyg för att kunna lyfta, kanalisera upp, ett förslag från en lägre individ- eller partinivå till den parlamentariska nivån där korrespondensen av skrivelser mellan riksdagen och regering sker.

Nyckelord: *tillkännagivande, parlamentarisk demokrati, konstitutionell praxis, riksdagens skrivelser, regeringens redogörelser, konstitutionsutskottets granskning.*

Vad är ett tillkännagivande?

[...] dessa fängslade ”konstitutionella varelser” som utgör en ibland kryddstark ingrediens i relationen mellan riksdag och regering. (Lars Davidsson citerad i Larue, 2015).

INNEHÅLL

<i>1. Inledning</i>	
1.1 Bakgrund	6
1.2 Syfte och frågeställningar	7
1.3 Disposition	8
<i>2. Teoretiska utgångspunkter</i>	8
2.1 Forskningsläge	8
2.2 Parlamentarisk demokrati	9
2.3 Relationen mellan riksdag och regering	10
2.4 Tillkännagivande i litteraturen	10
<i>3. Metod</i>	12
3.1 Design och upplägg för två metoder	12
3.1.1 Analysram	13
3.1.2 Extern validitet	13
3.2 Kvalitativ textanalys	14
3.2.1 Val av material och tillvägagångssätt	14
3.2.2 Analytiska redskap	15
3.2.3 Intern validitet och reliabilitet	17
3.3 Samtalsintervjuer	18
3.3.1 Val av undersökningsobjekt och tillvägagångssätt	18
3.3.2 Intern validitet och reliabilitet	20
<i>4. Resultat av kvalitativ textanalys</i>	21
4.1 Tillkännagivande 1 och regeringens svar	21
4.2 Tillkännagivande 2 och regeringens svar	23
4.3 Tillkännagivande 3 och regeringens svar	24
4.4 Tillkännagivande 4 och regeringens svar	24
4.5 Riksdagens användning av och förhållningssätt till tillkännagivanden	26
4.6 Regeringens förhållningssätt till tillkännagivanden	26
4.7 Sammanfattning av analys	27

5. <i>Resultat av samtalsintervjuer</i>	28
5.1 Innebörden av riksdagens tillkännagivanden	28
5.2 Användning av och förhållningssätt till tillkännagivanden	29
5.3 Sammanfattning av analys	33
6. <i>Slutsatser och diskussion</i>	33
6.1 Slutsatser	33
6.2 Avslutande diskussion	34

Referensförteckning

Bilaga 1: Litteraturgranskning

Bilaga 2: Textmaterial för kvalitativ textanalys

Bilaga 3: Intervjuguide

1. Inledning

Riksdagens tillkännagivanden var under våren 2015 ett ofta återkommande omdebatterat ämne i media och dagspress. Sverige fick vid riksdagsvalet hösten 2014 en svag minoritetsregering och det blev allt vanligare med tillkännagivanden.

Om man läser på riksdagens hemsida finns denna förklaring på tillkännagivande: ”*beslut där riksdagen meddelar regeringen sin åsikt*”. I ett tillkännagivande kan riksdagen t.ex. uttala att den anser att en viss fråga bör utredas eller att regeringen bör komma med ett förslag.

För den vanliga medborgaren intresserad av politik kan debatten te sig märklig med motstridig argumentation som att å ena sidan bryter regeringen mot praxis när den inte tillmötesgår riksdagens beslut och å andra sidan är regeringen fri att välja huruvida den vill tillmötesgå riksdagens begäran eller inte. Nedan återfinns citat som speglar debattens olika infallsvinklar.

Citat från artikeln ”Oppositionen vässar vapnen i maktstriden” (DN den 4 april 2015):

Tillkännagivandena är riksdagens möjlighet, särskilt när man har en svag regering, att peka med hela handen i vilken riktning landet ska gå, säger Centerns gruppleddare i riksdagen Anders W Jonsson.

Riksdagen är Sveriges högsta beslutande organ. Att bryta mot ett tillkännagivande från riksdagen innebär att vi som opposition i förlängningen har de konstitutionella möjligheterna att granska enskilt statsråd, säger Folkpartiets gruppleddare Erik Ullenhag.

Det finns absolut inget krav på att regeringen ska tillgodose tillkännagivandena. Om vi kommer fram till att tillkännagivandet är olämpligt är kravet att vi ska förklara för riksdagen varför, säger Morgan Johansson.

DN:s skribenter Olsson och Rosén skriver i samma artikel:

Genom rekordmånga tillkännagivanden försöker allianspartierna driva igenom sin egen politik. Nu hotar de borgerliga dessutom att fälla statsråd som inte böjer sig för kraven. [...]Oppositionen ser riksdagen som en kanal för att få igenom sin politik. I teorin kan oppositionen genom tillkännagivanden påverka i stort sett alla politiska beslut som inte rymms inom statsbudgeten. [...]Det är uppenbart att oppositionen delvis har en annan syn på hur regeringen bör agera. Samtliga fyra borgerliga partier varnar nu regeringen för att ta alltför lätt på riksdagens tillkännagivanden.

Det finns därför skäl att tro att begreppet tillkännagivande kan vara förvirrande för väljare som följer med i samhällsdebatten, vilket i förlängningen är ett problem i en parlamentarisk demokrati.

Det finns även en lucka inom ramen för tidigare inomvetenskapliga studier om fenomenet riksdagens tillkännagivanden till regeringen och det är relativt outforskat.

Syftet med uppsatsen är att öka kunskapen om tillkännagivandet och vilka funktioner det fyller. Genom studien försöker jag identifiera så många innebörder, sätt att använda och förhålla sig till begreppet som möjligt. Kunskap om detta är viktig för att bättre förstå det svenska parlamentariska systemet och i förlängningen relationen mellan riksdag och regering.

1.1 Bakgrund

Begreppet tillkännagivande kan rent allmänt kopplas mer till det juridiska än det statsvetenskapliga. Exempelvis i boken "Allmän förvaltningsrätt" förstår man begreppet i kontexten att en myndighets beslut ska tillkännas till berörda parter så de får kännedom om beslutet och att det bör ske i skriftlig form (Strömberg & Lundell, 2006, s. 121, 123). Utifrån detta förstår vi att riksdagens tillkännagivanden till regeringen har att göra med beslut som riksdagen tillkännager till regeringen i skriftlig form där riksdagen meddelar något som berör regeringen. Men tillkännagivandet är inte reglerat i grundlagen, det är inte omnämnt.

Tillkännagivandet är ett beslut i form av ett uttalande från riksdagen som vanligtvis innehåller en begäran om åtgärd från regeringen. Det finns inget reglerat i konstitutionen om att riksdagen *ska* eller *måste* fatta denna typ av beslut utan det är *en möjlighet* för riksdagen.

Ursprunget till tillkännagivanden kommer från ledamöters och partiers motionsyrkanden på eller reservationer mot förslag till riksdagsbeslut samt från utskotts förslag till riksdagsbeslut. Motionärer, utskott eller reservanter kan inte kommunicera politiska förslag till beslut direkt med regeringen utan begäran kanaliseras via riksdagen på en parlamentarisk nivå. Man begär att riksdagen ska uttala sig som kollektiv att den ställer sig bakom det som anförs i motionen eller reservationen, att man instämmer, och att regeringen därmed ska underrättas om detta. I och med att regeringen mottar en skrivelse från riksdagen blir det

ett ärende som regeringen måste handlägga. Regeringen måste redogöra tillbaka till riksdagen i årliga skrivelser hur denna handläggning skett. Konstitutionsutskottet granskar dessa redogörelser och övriga utskott följer upp dem och utvärderar.

En mycket avgörande faktor som är av betydelse huruvida det överhuvudtaget ska bli ett tillkännagivande är om regeringspartierna har majoritet eller minoritet i riksdagen när det kommer till beslut i både utskott och i kammaren.

1.2 Syfte och frågeställningar

I grundlagsutredningens betänkande står det att: ”Möjligheten att besluta om tillkännagivanden till regeringen utgör som framgått en viktig funktion för riksdagen.” (SOU 2008:125, s. 304-305). Syftet med uppsatsen är att öka kunskapen om tillkännagivandet och vilka funktioner det fyller. Kunskap om detta är viktig för att bättre förstå det svenska parlamentariska systemet och i förlängningen relationen mellan riksdag och regering.

Den grundläggande frågeställningen kommer därför att preciseras genom följande beskrivande delfrågor:

1. Vad är ett tillkännagivande?
2. Hur använder man sig av tillkännagivanden?
3. Hur förhåller man sig till tillkännagivanden?

Syftet med delfrågorna är att försöka identifiera så många innebörder, sätt att använda och förhålla sig till begreppet som möjligt.

Jag avgränsar mig i ämnet om riksdagens tillkännagivanden med att endast behandla tillkännagivanden som riksdagen adresserar till regeringen. Därmed behandlar jag inte tillkännagivanden riktade till riksdagens myndigheter. (Om begränsningar för riksdagen avseende tillkännagivanden ställda till andra än till regeringen, se SOU 2008:125, s. 303.) Jag avgränsar mig även avseende omfattning då jag endast behandlar tillkännagivanden i det svenska parlamentariska systemet och därmed inte behandlar förekomst av beslut i tillkännagivandeform i andra skandinaviska länders parlamentariska system.

1.3 Disposition

Efter det första kapitlet som ger en bakgrund i ämnet och därefter preciserar uppsatsens syfte och frågeställningar kommer jag i det andra kapitlet ta upp frågeställningens teoretiska förutsättningar och tillkännagivande i litteraturen. Därefter går jag i kapitel tre igenom valet av att använda två metoder för genomförande av studien. Metoden kvalitativ textanalys syftar på att besvara delfrågorna två och tre medan metoden samtalsintervjuer syftar på att besvara alla tre delfrågor. I kapitel fyra och fem redovisar jag resultaten och analyserna från de två empiriska undersökningarna. Slutligen i kapitel sex för jag en diskussion om studiens svar och slutsatser.

2. Teoretiska utgångspunkter

2.1 Forskningsläge

I en vetenskaplig studie publicerad våren 2015 i Svensk Juristtidning behandlar Thomas Larue specifikt ämnet riksdagens tillkännagivanden till regeringen och i en doktorsavhandling från 2011 med titeln ”Riksdagens kontroll av regeringsmakten” av Patrik Bremdal finns viss begränsad behandling av tillkännagivanden på så sätt att tillkännagivanden omnämns och sätts in i ett sammanhang.

Utöver dessa två vetenskapliga arbeten går det inte att finna mycket mer om tillkännagivanden i statsvetenskaplig forskningslitteratur eller i undervisningsböcker. Jag har sökt i följande litteratur men inte funnit skrivningar om tillkännagivanden: Hermansson & Beckman m.fl. (2010) *Regeringsmakten i Sverige. Ett experiment i parlamentarism 1917-2009*, Holmberg & Stjernquist (2003) *Vår författning*, Mattson & Petersson (2008) *Svensk författningspolitik*, Nergelius (2014) *Svensk statsrätt*, Nyman (1985) *Parlamentariskt regeringsätt. En av statskåckets grunder*, Petersson (2007) *Svensk politik*, SNS författningsprojekt (1999) *Sveriges konstitutionella urkunder*, Davidsson (2004) *Kammare, kommuner och kabinet* och Strömberg & Lundell (2011) *Sveriges författning*.

En anledning till att det inte går att finna så mycket om tillkännagivanden i statsvetenskaplig litteratur kan bero på att begreppet inte ens finns omnämnt i regeringsformen (SOU 2008:125, s. 304-305).

Utifrån forskningsläget väljer jag att ta mina teoretiska utgångspunkter från den kontext tillkännagivandet finns i, nämligen den parlamentariska demokratin och relationen mellan riksdag och regering.

2.2 Parlamentarisk demokrati

Parlamentarism är en av två principer att organisera och ordna maktförhållandet mellan centrala institutioner i en demokratisk stat (Petersson, 2007, s. 116, 137). Den andra principen är maktodelning, som i exempelvis USA. I en representativ demokrati är det parlamentet, dvs. folkets valda ombud, som är statens högsta beslutande organ. Det är det högsta beslutande organet men inte det enda eftersom även regeringen innehar makt. Maktodelningsprincipen däremot, som i t.ex. USA, innebär inte representativ demokrati utan presidenten som verkställande har en självständig beslutsfär och likaså den lagstiftande församlingen, kongressen, har också en självständig beslutsfär.

Det svenska parlamentariska statsskickets grunder fastslår att all offentlig makt i Sverige utgår från folket och att riksdagen är folkets främsta företrädare (regeringsformen). Folkstyrelse bygger på allmän och lika rösträtt och fri åsiktsbildning. Folkstyrelsen grundas på politisk demokrati som metod för att fatta beslut (Sveriges grundlagar och riksdagsordningen, 2011, s. 23). Parlamentariskt styre innebär en typ av styrelseskick där regeringen är ansvarig inför riksdagsmajoriteten. (Bergman & Ström 2011, s. 5).

Begreppet parlamentarisk demokrati innebär ett speciellt sätt att strukturera hela den politiska kedjan av delegation från väljarna (folket) till de politiska beslutsfattarna. I parlamentarisk demokrati är därför de politiska partierna tillsammans med parlamentet ”pelarna” i systemet. Detta är den svenska och även nordiska modellen (Bergman & Ström 2011, s. 4). Flerpartisystem är vanligt i den parlamentariska demokratin. En minoritetsregering kan formas därför att det finns stödpartier.

Negativ parlamentarism är det som tillämpas i Sverige vilket innebär att regeringen kan sitta kvar så länge den inte har en majoritet av riksdagen emot sig. Vid positiv parlamentarism däremot måste regeringen få stöd av en majoritet i parlamentet vid regeringsbildning. Axelsson resonerar att dessa koncept visserligen är teoretiska men faktum är att forskning visat att det får olika praktiska konsekvenser. En konsekvens är att stater med negativ parlamentarism har fler minoritetsregeringar och det går snabbare att bilda regering (Axelsson, 2009, s. 13). Här menar jag att en praktisk konsekvens är det vi

ser i förekomsten av tillkännagivandeverktyget där riksdagen kan skicka önskemål till regeringen med begäran om åtgärder.

Vid majoritetsregering har regeringen större stöd i parlamentet. Då kommer riksdagen att ha relativt liten makt. Men vid minoritetsregering behöver regeringen söka stöd från oppositionen i riksdagen och då får riksdagen en större betydelse och mer makt (Petersson, 2007, s. 116-117). En minoritetsregering kan formars därför att det finns stödpartier.

2.3 Relationen mellan riksdag och regering

Det har vuxit fram en konstitutionell praxis i det att utgångspunkten bör vara att regeringen tillgodoser ett tillkännagivande. Det är konstitutionsutskottet som bidragit till att utveckla denna praxis hur regeringen ska hantera tillkännagivandena. Om regeringen inte delar riksdagens mening i en fråga och inte har för avsikt att tillgodose tillkännagivandet ska den meddela riksdagen inom den tidsram som eventuellt finns i tillkännagivandet och även skälen. Sedan 2010 genomför konstitutionsutskottet en förstärkt granskning av denna årliga skrivelse från regeringen, benämnd skrivelse 75. I skrivelse 75 finns tillkännagivandena eftersom de utgör en del av de ärenden som regeringen åtgärdar med anledning av riksdagens skrivelser. Konstitutionsutskottet granskar regeringen i efterhand och granskar därmed även hur regeringen tillgodosett tillkännagivandena. KU:s granskning av skrivelse 75 kan ibland leda till ett kritiskt uttalande, t.ex. att ett ärende som gäller ett visst tillkännagivande tagit för lång tid (SOU 2008:125, s. 303). KU redovisar granskningsarbetet i ett betänkande ”Riksdagens tillkännagivanden till regeringen” (SOU 2008:125, s. 304).

2.4 Tillkännagivande i litteraturen

Avsnittet syftar till att försöka besvara delfråga ett genom litteraturgranskning.

Den litteratur jag utgår från är, utöver två nämnda vetenskapliga arbeten av Larue och Bremdal, offentligt material som på ett eller annat sätt behandlar tillkännagivanden och i bilaga 1 finns en lista över titlarna.

Larue:

Tilkännagivande är ett politiskt verktyg. Utgångspunkten är att regeringen bör tillgodose riksdagens tillkännagivanden, men regeringen är inte rättsligt bunden att göra det,

utgångspunkten är att det är en konstitutionell praxis att tillgodose tillkännagivanden. Om regeringen inte har för avsikt att tillgodose, bör regeringen underrätta riksdagen och ange skälen. Ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen är inte av bindande rättslig betydelse men däremot politiskt bindande. Ett tillkännagivande har nästan alltid sitt ursprung i ett motionsyrkande från ett eller flera oppositionspartier. Det förekommer även att tillkännagivande finns i en reservation mot ett förslag till riksdagsbeslut i ett utskottsbetänkande. Utöver detta kan även tillkännagivandetext ha sitt ursprung i ett utskottsinitiativ (Larue, 2015).

Bremdal:

Tilkännagivande kan sägas ingå i gruppen ”önskemål” som riksdagen framför till regeringen genom skrivelser. En av konstitutionsutskottets uppgifter är att granska de åtgärder regeringen vidtar på önskemål från riksdagen. I och med denna granskning har konstitutionsutskottet genom åren utvecklat en konstitutionell praxis avseende tillkännagivandena:

Utskottets praxis och hållning i frågan om riksdagens skrivelser har varit konsekvent och utskottet hänvisar ofta till den. Utgångspunkten är att regeringen bör tillgodose riksdagens önskemål. Om regeringen inte gör detta ska riksdagen informeras om skälen till detta. Utskottet har även lagt fast att regeringen, om ingen åtgärd vidtagits inom ett år från tillkännagivandet, är skyldig att återrapportera till riksdagen om orsakerna. Utskottet har under resans gång skärpt sin praxis något genom att förtydliga att regeringen förutsätts följa riksdagens önskemål. Denna tydligare linje har utskottet hållit fast vid och vid flera tillfällen återkommit till (Bremdal, 2011, s. 167-168).

Grundlagsutredningen:

Tilkännagivanden som ställs till regeringen är en vanlig form av riksdagsuttalanden (SOU 2008:125, s. 304). Icke-bindande ur rättslig synpunkt: Riksdagen är fri att (inte tvungen) fatta beslut som kan vara principbeslut eller beslut i form av uttalanden. Dessa beslut är då i en obunden form, dvs. besluten är icke-bindande ur rättslig synpunkt eftersom denna möjlighet att besluta om tillkännagivanden inte regleras i regeringsformen (SOU 2008:125, s. 302).

I Grundlagsutredningens betänkande ser man att ämnet om tillkännagivanden behandlas under kapitel 19 om Riksdagens kontrollmakt (SOU 2008:125, s. 302-305).

Parlamentarisk handbok:

Tillkännagivande är ett beslut som riksdagens kammare har fattat. Det bör innehålla en begäran om en specificerad åtgärd (inte bara en redogörelse för en åsikt). Utskott kan föreslå att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande. Om riksdagen bifaller förslaget till tillkännagivande betyder det att riksdagen anger det som sin mening (2010, s. 39-40). I betänkandet kan det även finnas motioner eller reservationer som föreslår att riksdagen beslutar om ett tillkännagivande.

Betänkandehandboken:

Riksdagens beslut i form av tillkännagivande är inte rättsligt bindande för regeringen. Detta kan jämföras med andra riksdagsbeslut i form av lag eller anslag som är bindande för medborgare eller myndighet (2012, s. 9).

3. Metod

3.1 Design och upplägg för två metoder

Studien har en beskrivande forskningsansats och val av jämförelser görs genom metoderna kvalitativ textanalys och samtalsintervjuer i vilka jag undersöker offentligt textmaterial samt genomför samtalsintervjuer med nyckelpersoner. Valet att genomföra två olika sorters empiriska undersökningar motiveras av att samtalsintervjuundersökning används som komplement till kvalitativ textanalys för att samla in data och fånga in eventuella andra innebörder som inte kan fås enbart genom läsning av texter. Genom att jag även intervjuar nyckelpersoner hjälper det mig att fånga upp kontexten inte bara i teori utan även i praxis. När man studerar maktförhållanden i politiken har politiska texter stor betydelse men i kontexten av politiska skriftliga beslut finns även handlingar och händelser (Bergström & Boréus, 2012, s. 18, 20) vilket ju studiens delfrågor om användning av och förhållningssätt till tillkännagivanden vill undersöka. Kvalitativ textanalys syftar till att besvara delfrågorna två och tre medan jag med samtalsintervjuundersökningen har ambitionen att besvara alla tre delfrågor. Som tidigare nämnts syftar även granskningen om tillkännagivande i litteraturen, avsnitt 2.4, till att besvara delfråga ett.

3.1.1 Analysram

För att vi ska förstå frågan om tillkännagivandets funktioner i det parlamentariska systemet och var de olika aktörerna befinner sig, menar jag att en teoretisk ram för analysnivåer behövs för analys och slutsatser. Ingvar Mattsson har i sin utvärdering från 1994 av riksdagens frågeinstitut (refererad i konstitutionsutskottets rapport Frågeinstituten som kontrollinstrument, 2011/12:RFR6, s. 90), använt sig av analysnivåer för frågeinstitutens funktioner. I konstitutionsutskottets rapport förs ett resonemang kring hur frågeinstitutens funktioner skulle kunna studeras med hjälp av analysnivåerna individ-, parti- och parlamentarisk nivå. Dessutom omnämns i samma rapport att Bremdal i sin avhandling (refererad i a.a., s. 90) använt sig av analysnivå som han kallar konstitutionell nivå. Jag hämtar därför inspiration från detta och försöker använda mig av dessa resonemang i mina egna analyser. En analysram kan illustrera de nivåer aktörer befinner sig på i det parlamentariska systemet, se figur 3.1.

Den svenska parlamentarismen Regeringens förhållande till riksdagen		
Parlamentarisk nivå	Riksdag	Regering
	Riksdagens skrivelse	Regeringens skrivelse
	Konstitutionell praxis	
	KU:s granskning	
	KU:s praxis	
Partinivå	Oppositionspartier	
	Regeringsparti (-er)	
Individnivå	Oppositionspartier	
	Regeringsparti (-er)	

FIGUR 3.1 Teoretisk analysram med nivåer och aktörer.

3.1.2 Extern validitet

Vid planeringen av undersökningarna har mina analysenheter valts främst utifrån praktiska överväganden eftersom jag i min närmiljö har bra tillgång till material och kontakter. Jag har också valt mina fall på grundval av att uppnå god intern validitet i de båda undersökningarna och därför har inte ambitionen varit att försöka generalisera resultaten till en population av andra liknande fall eftersom jag av praktiska skäl valde att begränsa mig till att undersöka ett litet urval av tillkännagivanden och regeringens svar (av en mycket stor och omfattande möjlig population att söka ur) och att begränsa mig till att intervjua ett fåtal nyckelpersoner. Avseende textmaterialet har jag dessutom avgränsat mig på så sätt att jag

inte tagit med annan politisk diskurs i media eller uttalanden av politiker samt avgränsat mig genom att inte ta med konstitutionsutskottets granskning av regeringens skrivelse 75. Därför går det inte att ha någon ambition att nå slutmål om teoretisk mättnad i den kvalitativa analysen eftersom jag i så fall hade behövt göra ett större urval av texter och även andra texter i kontexten. Avseende teoretisk mättnad för samtalsintervjuer hade jag behövt fortsätta att intervjua ett större urval ur populationen tills jag menat mig ha kunnat fånga in alla relevanta tanke kategorier (Esaiasson m.fl., 2007, s. 190, 309), detta har inte uppnåtts och har inte heller varit ambitionen. Dessutom är forskningsfrågan begränsad till enbart den svenska populationen och kontexten svensk parlamentarism, vilket då utesluter möjligheten att kunna generalisera undersökningens resultat till en eventuell population av liknande fall från andra parlamentariska demokratier.

3.2 Kvalitativ textanalys

3.2.1 Val av material och tillvägagångssätt

Analysenheterna består av fyra olika tillkännagivandetexter och de svar som dessa renderat från regeringen i form av regeringens redogörelser för hur man handlagt dessa fyra specifika ärenden. Texterna benämner jag TKG 1, TKG 2, TKG 3 och TKG 4. De korresponderande svaren benämns som SVAR 1, SVAR 2, SVAR 3 och SVAR 4. Med regeringens svar avses de texter i redogörelser som svarar på hur man handlagt det specifika tillkännagivandet. Eftersom regeringen fortsätter att svara i form av årliga redogörelser så länge som ett ärende pågår finns därför mer än ett svar i SVAR 1, SVAR 3 och SVAR 4 och i dessa inryms således en grupp med flera svar. Referens till hela textmaterialet återfinns i bilaga 2.

Avseende regeringens respons har jag valt svar i vart och ett av fallen tills den tidpunkt var nådd då regeringen själv ansåg det slutbehandlat (i praktiken kan konstitutionsutskottet eller annat utskott anse att det inte är slutbehandlat och regeringen fortsätter då att skicka redogörelser tills det att alla aktörer är överens om att ärendet nått slutbehandling).

När jag har valt tillkännagivandetexterna har jag varit medveten om att försöka följa urvalsprincipen om att det ska ske på forskningsstrategisk grundval. Jag har försökt finna fall av olika typer eftersom jag är intresserad av att identifiera så många innebörder, sätt att använda och förhålla sig till begreppet som möjligt. Idealet hade varit att kunna försöka välja från alla typer av fall men det har inte varit möjligt. Jag tog min utgångspunkt från

Larues studie och statistik från kvantitativ innehållsanalys över olika kategorier av tillkännagivanden med varierande innehåll av allt från en begäran om åtgärd till en oklar begäran. Statistiken är från riksmötet 2005/06 (2015, s. 116). Utifrån dessa kategorier valde jag ett par tillkännagivanden ur kategorin med begäran om åtgärd (mina TKG 1 och TKG 2) och ett annat par ur kategorin oklar begäran (mina TKG 3 och TKG 4). Jag valde dessa två olika par dels eftersom jag tänkte att det kunde rendera olika typer av fall och dels valde jag från riksmötet 2005/06 eftersom tidpunkten är av intresse i sammanhanget då det var sista riksmötet innan riksdagsvalet hösten 2006, vilket resulterade i regeringsskifte.

Jag valde kvalitativ textanalys framför kvantitativ innehållsanalys eftersom jag varken behandlar ett stort antal analysenheter eller är ute efter att kvantifiera utan jag vill analysera textens delar, helhet och kontext. Då min studie är beskrivande väljer jag typen klassificerande analys. Min ingångspunkt är att med ett öppet förhållningssätt till de tänkbara svaren söka få in så många olika sätt att använda sig av och förhålla sig till tillkännagivandet.

När det gäller precisering av idébärarna till texterna väljer jag dels att fokusera på aktörerna, inte på idéerna, och dels väljer jag en vid definition av de kollektiva aktörerna på så sätt att många aktörer har koppling till kollektivet ”riksdag” och ”regering”. Studien är därför aktörscentral då det är viktigt att undersöka vem som är avsändare och vem som mottagare. Om jag valde en snäv definition och därmed lät ”riksdag” och ”regering” representera alla aktörer skulle jag missa det parlamentariska systemets olika nivåer där aktörerna befinner sig.

3.2.2 Analytiska redskap

Jag konstruerar teoretiska analytiska redskap genom att ställa underfrågor till de aktuella texterna. De svar jag observerar klassificeras i kategorier. Jag försöker karaktärisera det aktuella fenomenets utmärkande egenskaper (Esaiasson m.fl., s. 155, 158) och försöker att renodla företeelserna (Bergström & Boréus 2012:150). Som jag redogjort för ovan finns det lite forskning i ämnet och genom klassificerande analys kan jag undersöka att få fram så många sätt att använda sig av och förhålla sig till tillkännagivanden som möjligt.

Till riksdagens tillkännagivandetexter ställer jag underfrågorna ”Vilket ursprung har tillkännagivandetexten?” och ”Hur är tonen i tillkännagivandetexten?”. Svaren på frågorna blir mått på hur riksdagen använder sig av och förhåller sig till tillkännagivanden i praxis. Till regeringens svarstexter ställs frågorna ”Hur är tonen i regeringens svar?” och ”Hur är den faktiska responsen från regeringen på ett tillkännagivande?”. Svaren på frågorna blir mått på hur regeringen förhåller sig till tillkännagivanden i praxis.

När jag efter genomläsning av texterna observerar svaren på de ställda frågorna måste jag veta på vilka grunder jag gör min nivåskattning och om bedömningen är rimlig. Om jag har någonting som jag kan jämföra med som redan genomgått bedömning kan jag använda detta som referens, utifrån principer om strategiska urval och referenspunktstrategin (Esaiasson m.fl., 2007, s. 163). Om jag inte har något att jämföra med får jag själv försöka bestämma gränssättningen.

När det gäller svar om *ursprung* är det inte svårt att hitta gränserna eftersom jag menar att det tydligt framkommer när man studerar texterna vem eller vilka som står bakom tillkännagivandet. Jag finner i Larues studie paralleller till detta (2015, s. 29, tabell 2) och försöker därför att använda mig av liknande terminologi som den som använts i artikeln.

När det gäller svar om *faktisk respons*, dvs. tidsåtgången för regeringen att svara, återgår jag till Larues studie. Där finner jag statistik från en granskning konstitutionsutskottet genomfört där man bl.a. granskat 19 riksmöten och undersökt den genomsnittliga tidsåtgång det tog för regeringen att slutbehandla ärenden. Man kom fram till att en tidsåtgång under tre år är kort tid (snabbt behandlat) och över tre år är lång tid. Jag använder mig därför av dessa värden.

Svar om *ton* däremot är något jag väljer att själv gradera och andra får avgöra om jag gjort en rimlig gradering. Inom ramen för uppsatsen finns inte tid eller resurser att söka efter andra fall för att finna en rimlig bedömning. Jag får ge exempel av utdrag av texter för att visa på min tolkning och analys som grund för min gradering.

Resultatredovisningen kommer att ske i ett schema för tillkännagivandena och ett schema för regeringens svar, i vilka mina observationer för kategorierna kommer att fyllas i, se figurerna 3.2 och 3.3.

Dimensioner		
	Ursprung	Ton
TKG 1		
TKG 2		
TKG 3		
TKG 4		

FIGUR 3.2 Schema för analys av tillkännagivandena.

Dimensioner		
	Faktisk respons	Ton
SVAR 1		
SVAR 2		
SVAR 3		
SVAR 4		

FIGUR 3.3 Schema för analys av regeringens svar.

3.2.3 Intern validitet och reliabilitet

För operationalisering av delfrågorna två och tre har jag använt analytiska redskap vilket innebar att jag ställde underfrågor till texten. Jag kom fram till att *ursprung* är relevant för att analysera riksdagens användning av tillkännagivanden och att *ton* är relevant för analys av riksdagens förhållningssätt. Jag kom fram till att *faktisk respons* och *ton* är relevanta för att analysera regeringens olika förhållningssätt till tillkännagivanden.

Ursprung: för att använda något behövs en användare, och den användaren kommer någonstans ifrån, alltså har användaren ett ursprung. Till exempel kan man säga att om

tillkännagivandet kommer från en reservationstext står någon bakom den texten, en ledamot eller ett parti. Jag hade först prövat om *omfattning* kunde vara relevant för att analysera riksdagens användning, men efter att ha testat bedömde jag att det inte fungerade och prövade istället att byta ut till *ursprung* vilket jag bedömde vara bättre.

Faktisk respons: Regeringen måste besvara tillkännagivanden som erhålls från riksdagen. Regeringen kan förhålla sig till tillkännagivandet genom att behandlingen av ärendet tar lång tid eller kort tid. Därför menar jag att *faktisk respons* är relevant för att gradera regeringens förhållningssätt.

Ton: i kommunikation finns inte bara ett budskap med ett innehåll utan det finns också en *ton* (bemötande) i hur man säger något. I tillkännagivandetexter och i regeringens redogörelsetexter går det att tolka en ton och därför är det ett relevant sätt att mäta hur man förhåller sig till tillkännagivanden, ur perspektivet avsändare och mottagare.

Jag strävat efter att vara noggrann i textläsning, passager, helhet och delar och i jämförelse och har gått igenom text för text och svar för svar vilket borde gynna god reliabilitet.

Avseende nivåskattning utgick jag från tidigare forskning (referenspunktstrategi) när jag satte värde för *faktisk respons* vilket borde bidra till god reliabilitet eftersom mina operationaliseringar har viss vetenskaplig grund. Avseende nivåskattning för värdet *ursprung* var det något som ganska enkelt kunde förstås utifrån texterna själva och sammanhanget. Jag har däremot ingen vetenskaplig grund för nivåskattning för *ton* vilket kan utgöra ett reliabilitetsproblem i och med att jag själv avgör värdet genom att jämföra och tolka texterna. Jag har inte haft möjlighet att inom ramen för min undersökning ge texten till någon annan med läsinstruktion för att kontrollera om denna gjort samma bedömning som jag (intrakodarreliabilitet). Istället visar jag genom exempel och jämförelser hur jag graderar. Jag vill även tillägga att i de svar från regeringen som utgörs av en grupp på fler än ett svar, har jag tolkat den sammanlagda tonen i hela svarsgruppen.

3.3 Samtalsintervjuer

3.3.1 Val av undersökningsobjekt och tillvägagångssätt

Eftersom det är en fåfallsstudie är det viktigt att följa forskningsstrategiska principer och inte låta slumpen styra urvalet av analysenheter. Jag har försökt vara medveten om att följa två urvalsprinciper. Den ena är urvalsprincipen om centralitet där jag på förhand har en

uppfattning om vilken bestämd population jag ska söka ur, vilken är en ganska begränsad, och vilka personer som är nyckelpersoner att ställa frågor till och samtala med. Principen om centralitet används egentligen vid informantintervjuer men min metod har karaktär av respondentundersökning av typen samtalsintervjuundersökning och jag har valt ut ett litet antal personer som jag inte känner personligen men jag valde dem för att de är nyckelpersoner, eller experter. Enligt litteraturen (Esaïasson m.fl., 2007, s. 291) ska respondenter inte vara subjektiva experter och på så sätt stämmer det på mina intervjupersoner eftersom de visserligen är experter på sina områden då de kommer i stor kontakt med tillkännagivanden i det sammanhang de arbetar i, men det är inte främst deras subjektiva uppfattningar jag vill informera mig om utan deras tankesätt i sin yrkesroll kring tillkännagivanden, både i teori men även i praxis. Den andra urvalsprincipen var att jag försökte välja olika fall för att fånga upp och identifiera så många innebörder, sätt att använda och förhålla sig till tillkännagivandebegreppet som möjligt.

Mina analysenheter blir fyra personer. De är i åldrarna 35+ till 50+ och det är tre kvinnor och en man. Alla har akademisk bakgrund inom antingen kultur, juridik eller statsvetenskap. De har arbetat alltifrån drygt tre år upp till drygt 15 år inom sin nuvarande yrkesroll. Två är politiskt neutrala tjänstemän som arbetar vid utskottskanslier som föredragande. De författar betänkandetexter i sitt stöd till utskottet som kollektiv, inte som stöd till individuella ledamöter eller partier. De har också erfarenhet av att ha arbetat på regeringskansliet som opolitiska tjänstemän. Två andra respondenter är politiska sekreterare. De har i sin yrkesroll varit med om att författa motionsyrkanden eller reservationer i stöd till ledamöter och partigrupper. En av dem har erfarenhet av att ha arbetat som politisk sekreterare till ledamot i konstitutionsutskottet.

Genom att jag valde politiska sekreterare från två stora partier, socialdemokraterna och moderaterna, fick jag kontakt med personer vars partier under olika mandatperioder varit i antingen regeringsställning eller i opposition. Jag har gjort det för att jag tror det kan ha betydelse för hur man ser på tillkännagivanden. Då frågeställningarna handlar om den politiska diskursen var det viktigt få underlag från olika perspektiv.

Jag genomförde tre stycken individuella intervjuer som hade utformningen av kortintervju på 30-40 minuter och i medeltal höll sig utfallet inom detta tidsspann. Valet föll på ett semistrukturerat upplägg med en intervjuguide (se bilaga 3) med frågor som var mina analytiska redskap som fick styra samtalen men med öppna svarsalternativ. Det var även öppet på så sätt att jag ville kunna ställa följdfrågor för att få djupare svar där de fick

möjlighet att mer utveckla sig. Den fjärde intervjun, med en politisk sekreterare, fick på grund av tidsbrist istället genomföras per e-post.

Jag bedömde att jag från min sida hade möjlighet så långt det berodde på mig, att jag skulle kunna hålla ett löfte om anonymitet. Speciellt bedömde jag att det var viktigt med anonymitet för de opolitiska tjänstemännen inom riksdagsförvaltningen. En aspekt med undersökningen som inte är helt orelevant är det faktum att jag själv har min arbetsplats inom riksdagsförvaltningen men jag hade fram till kontakten med dem inför intervjuerna inte haft någon personlig kontakt med någon av respondenterna och jag kände dem inte. Innan jag genomförde intervjuerna inhämtade jag tillstånd från förvaltningen att få genomföra intervjuerna och detta gjordes utan att röja personernas identitet, för att leva upp till anonymitetslöftet. Det var viktigt för mig och för respondenterna att jag visste vikten av att särskilja på min roll som tjänsteman och student på fritiden, vid sidan av jobbet.

Vid den efterföljande analysen av data började jag först med transkriberingsarbetet av de inspelade intervjuerna och gjorde därmed en första genomgång. Jag utformade sedan en analysblankett för var och en av intervjuerna för att ta mig igenom texterna och söka utifrån den manifesta innebörden och tolka respondenternas tankesätt, anteckna viktiga observationer och sammanställde sedan resultat utifrån min analys och tolkning.

3.3.2 Intern validitet och reliabilitet

Om tiden har medgett kunde jag ha genomfört fler intervjuer med dels personer från mindre partier som kanske ger en annan bild och dels även med riksdagsledamöter. Speciellt intressant kunde det ha varit med ledamot eller föredragande från konstitutionsutskottet, men det var inte möjligt inom ramen för denna uppsats. Avseende reliabilitet upprepade jag i samtalen respondenternas svar för att hålla en dialog om att jag uppfattat dem rätt. Varje intervju spelades in och efteråt transkriberade jag dem ganska omgående. Intervjun med en person fick på grund av tidsbrist istället genomföras per e-post. Det var inte mitt förstahandsval att genomföra skriftlig intervju men det blev ändå ett bättre resultat än väntat då personen gav utförliga och informativa svar.

4. Resultat av kvalitativ textanalys

Inför resultatredovisningen ges här en bakgrund över de förutsättningar som rådde vid tidpunkten för de undersökta tillkännagivandena.

De fyra tillkännagivandena vann bifall när de kom upp i kammaren för omröstning och är beslutade under riksmötet 2005/06. Partierna och mandatfördelningen i riksdagen är vid denna tidpunkt socialdemokraterna (144), vänsterpartiet (30), miljöpartiet (17), moderaterna (55), folkpartiet (48), kristdemokraterna (33) och centern (22). Med vänsterpartiet och miljöpartiet som stödpartier kan socialdemokraterna uppnå 191 mandat jämfört med oppositionens 158 (m, fp, kd, c). Detta är det sista riksmöte under mandatperioden för (s)-regeringen Persson II. Från riksmöte 2006/07 fram till 2009/10 sitter Alliansregeringen Reinfeldt I i regeringsställning (majoritet) och under riksmötena 2010/11-2013/14 fortsätter Alliansregeringen Reinfeldt II i regeringsställning (minoritet).

Nedan följer resultatredovisningen. För utförligare referenser till textmaterialet, se bilaga 2.

4.1 Tillkännagivande 1 och regeringens svar

TKG 1 finns i punkt 14 om miljö- och säkerhetsfrågor i Östersjöområdet, i trafikutskottets betänkande. Tillkännagivandet är en reservation mot utskottets förslag till beslut. Regeringen redogjorde för behandlingen av ärendet från riksmöte 2006/07 ända fram till 2012/13, i sju svar.

Tillkännagivandet finns i en reservation från utskottets (s)-ledamöter, alltså regeringspartiet. Motionsyrkandena från oppositionsparterna i betänkandet innehåller mycket som är negativt mot regeringen. I betänkandet står ”Utskottet anser att riksdagen bör göra ett tillkännagivande till regeringen med den innebörd som nu har redovisats”. (S)-ledamöterna reserverar sig mot utskottets förslag om tillkännagivande och använder ett eget tillkännagivande i en reservation för att försöka få kammaren att säga en annan mening och få dessa yrkanden avstyrkta. Det fanns även motionsyrkanden av en (s)-ledamot och en (v)-ledamot i betänkandet, men reservanterna yrkade inte bifall på dessa utan föreslog att dessa skulle avslås. För att förstå reservanternas ton i tillkännagivandetexten, ger jag här exempel på formuleringar från motionstexterna i utskottets förslag (mina kursiveringar):

Utdrag: Vi *måste* skydda våra hav (m)/ *Sverige måste* fortsätta att driva på (m)/ *det krävs* ett system för aktiv trafikövervakning (fp)/ *den svenska regeringen måste* agera kraftfullt (kd)/ *krävs att den svenska regeringen* bedriver påtryckningar (c)...

I jämförelse med ovan kravfyllda formuleringar visas nedan exempel på reservanternas text. Den tolkning jag gör är att det framkommer att reservanterna håller ett försvarstal mot den hårda tonen, och försvarar regeringen, eller man kan säga att regeringen genom (s)-ledamöter i utskottet håller ett försvarstal. Man förstår också att (s)-regeringen inte ville att utskottets tillkännagivande skulle vinna gehör i kammaren och (s)-ledamöter i utskottet reserverar sig därför mot utskottets förslag.

Utdrag: *Regeringen uttalar sin förhoppning om att flertalet av de nya fartyg som har beställts kommer att få svensk flagg/allmänt gör regeringen bedömningen att Sverige även i fortsättningen/några direkta, investeringsstöd är däremot inte aktuella för svenskt vidkommande/ riksdagen bör inte heller uttala sig om enskilda insatser i dessa avseenden/med tillfredsställelse konstaterar vi att regeringen i den transportpolitiska propositionen anmäler sin avsikt att gå vidare...*

Reservanterna uttrycker att de är tillfredsställda med regeringen, de talar å regeringens vägnar och berättar om förhoppningar som regeringen har och vilka bedömningar den gör och vad som är aktuellt och på gång. Vidare säger reservanterna att riksdagen inte bör uttala sig i vissa frågor.

På slutet säger reservanterna följande:

Utdrag: Vi anser mot denna bakgrund att samtliga nu aktuella motionsyrkanden bör avstyrkas. *Syftet* med flera motionsförslag om att trygga miljön och sjösäkerheten i Östersjön förutsätts *dock* bli helt eller delvis *tillgodosedda*.

Vad är det som egentligen sägs? Reservanterna säger å ena sidan att man vill avstyrka motionsyrkandena men samtidigt förutsätts *att yrkandenas syften* ska bli *tillgodosedda av regeringen, helt eller delvis*. Därför menar jag att detta är ett försvarstal, som kan tolkas att mer handla om prestige. Regeringen vill inte få ett tillkännagivande från riksdagen som är innehåller pådrivning och kritik, istället går ett mer positivt tillkännagivande i försvarston igenom då reservationen bifalls i kammaren. Och, samtidigt går i princip motionsyrkandena igenom eftersom deras syften ändå förutsattes bli tillgodosedda.

I SVAR 1 ser vi att regeringen hänvisar till att den lämnat både proposition och en regeringsskrivelse med åtgärder. Enligt Larue (2015, s. 24) kan ta lång tid innan ett ärende slutbehandlats då frågeställningar av krävande karaktär tar längre tid. Propositioner kräver ofta ett omfattande och långvarigt beredningsarbete av regeringen. Här ser vi att frågan lever länge tills den är slutbehandlad vid riksmöte 2012/13 av Alliansregeringen Reinfeldt II. Avseende tonen i regeringens svar (alltså den regering som utgörs av de partier som varit i opposition vid tidpunkten av tillkännagivandet och förlorade utskottsmajoritetens förslag) tolkar jag den som konstaterande neutral. Tonen är utdragen och repetitiv. De första tre åren redovisas endast en kort mening om att ärendet bereds. Därefter i fyra år upprepas i princip en och samma likalydande redogörelsetext, med några små variationer. Ska man tolka repetition som motvillighet? Men samtidigt resulterade det i att regeringen lämnat både proposition och skrivelse vilket visar på handling. Eftersom motionsyrkandenas syften ändå skulle tillgodoses kan man säga att oppositionen fick igenom det man ville, men i svarstexterna hålls tonen neutral i det att man konstaterar hur ärendet behandlats genom olika åtgärder.

4.2 Tillkännagivande 2 och regeringens svar

TKG 2 finns i punkt 30 om överskridande av bemyndiganderamar, i finansutskottets betänkande. Tillkännagivandet är ett utskottsinitiativ med förslag till beslut. Regeringen redogjorde för behandlingen av ärendet under riksmöte 2007/08, i ett svar.

Utdrag: Utskottet vidhåller sin uppfattning om det *oacceptabla*/Utskottet föreslår att riksdagen i ett tillkännagivande för regeringen *understryker det allvarliga i att det fortfarande förekommer* att riksdagens beslut om bemyndiganderamarna överskrids av myndigheterna, *trots de av regeringen initierade åtgärderna för att stärka den interna kontrollen/Regeringens insatser bör således intensifieras och utökas för att undvika att myndigheter i framtiden/Regeringen bör därför snarast återkomma till riksdagen med...*

Samtliga i utskottet stod bakom detta utskottsinitiativ, ingen reservation fanns. Det betyder att ledamöterna från regeringspartiet och från stödpartierna också ställde sig bakom denna skarpa uppmaning ställd till (s)-regeringen. I och med att det är ett enigt beslut innebär det att alla ställer sig bakom att något behöver åtgärdas. Tonen är uppfordrande och skarp. Alla är i princip överens om att vissa myndigheter gjort fel och tillkännagivandet kan därför tolkas vara mer riktat att sända ett budskap till myndigheterna än till regeringen.

SVAR 2 kommer nu från den nya Alliansregeringen Reinfeldt I och ärendet har snabbt slutbehandlats under riksmöte 2007/08. Eftersom tillkännagivandet var enigt behöver här regeringen, vars regeringspartier tidigare var i opposition, inte spåda på mer än nödvändigt och svaret håller en ton av konstaterande neutralt.

4.3 Tillkännagivande 3 och regeringens svar

TKG 3 finns i punkt 17 om EU:s flyktingpolitik, i socialförsäkringsutskottets betänkande. Tillkännagivandet är reservation mot utskottets förslag. Regeringen redogjorde för behandlingen av ärendet från riksmöte 2006/07 till 2007/08, i två svar.

Reservationen var från de fyra borgerliga oppositionspartierna. Kammaren biföll reservationens förslag att bl.a. bifalla fem motionsyrkanden. Jag uppfattar att tillkännagivandetexten var otydlig om vad som ska åtgärdas specifikt och av vem. Texten innehåller mer av allmänna politiska mål och visioner, därav anledningen att jag tolkar tonen som konstaterande neutral. Här är också fyra partier samlade i en reservation vilket kan bidra till att tonen hålls mer neutral ju fler som ska komma överens om skrivningen.

Utdrag: EU:s gemensamma ...måste bygga på en generös flyktingpolitik/och utformas med Genèvekonventionen som grund/Asylrätten i Sverige och Europa måste värnas/minimiansvar måste samordnas/krävs full respekt för internationella åtaganden och åtgärder för ökad solidaritet och öppenhet gentemot omvärlden.

Regeringen svarar i SVAR 3 att innehållet i tillkännagivandet överensstämmer med huvudlinjerna i regeringens mål och att dessa mål nu har redovisats för kommissionen. Svaret håller därmed en instämmande ton.

4.4 Tillkännagivande 4 och regeringens svar

TKG 4 finns i punkt 1 om villkor för fristående och kommunala skolor, i utbildningsutskottets betänkande. Tillkännagivandet är en reservation mot utskottets förslag till beslut. Reservanterna är ledamöter från oppositionen (m, fp, kd, c) samt en ledamot från stödpartiet (mp). Regeringen redogjorde för behandlingen av ärendet från riksmöte 2006/07 ända fram till 2010/11, i fem svar.

Reservationen är en gemensam reservation av de borgerliga partierna tillsammans med (mp)-ledamoten. Vi vet att miljöpartiet ställer sig positiva till friskolor, och speciellt reservanten i detta fall (Mikaela Valtersson, som numera arbetar inom friskolekoncernen efter att ha lämnat riksdagen). Tolkningen om ursprung visar här att om en fråga är viktig för en individuell ledamot och för partiet, kan man skriva under en gemensam reservation med andra partier. (Mp) är stödparti för socialdemokraterna under denna period och samarbetar i många frågor, men i denna fråga följer man sin egen politiska övertygelse.

Tonen i tillkännagivandet tolkas vara konstaterande neutral och anledningen kan vara för att möjliggöra att få reserveranter från olika partier att ställa sig bakom en gemensam text och speciellt för att få med sig (mp)-ledamoten, som troligen vill undvika kritisk ton mot regeringspartiet. (Mp) hade inte med motionsyrkanden som de borgerliga hade. Texten i reservationen är också oklar över vilken eller vilka åtgärder som ska göras och av vem. Man konstaterar anledningen till att förslaget är bra men uttrycker inte tydlig begäran om vad som ska göras.

Utdrag: Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna/friskolor fyller en viktig funktion/för att kunna ta tillvara den positiva drivkraft/grundläggande att alla skolor oavsett huvudman verkar under likvärdig villkor/kommunen ska varken gynna sina egna skolor eller friskolor...

Alliansregeringen i SVAR 4 håller i de olika svaren en genomgående instämmande ton i de olika redogörelserna för åtgärder och först 2010/11 anses ärendet vara slutbehandlat. Responsen tog tid eftersom regeringen arbetade på förslag till en ny skollag vilket innebär mycket beredningsarbete.

Här följer utdrag ur den första svarstexten från 2006/07:

Utdrag: *Den 20 juni 2005 remitterade Regeringskansliet ett utkast till lagrådsremiss med förslag till en ny skollag m.m. En utgångspunkt för förslaget var att likvärdiga villkor skall gälla för kommunala och fristående skolor. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i en proposition med förslag till ny skollag.*

Vi ser här att redan innan TKG 4 beslutades i riksdagen under riksmötet 2005/06, hade redan Regeringskansliet under (s)-regeringen börjat arbeta på ett förslag till ny skollag från tidigare riksmöte 2004/05 (eftersom riksmötet 2005/06 inte påbörjades förrän på hösten

2005). Här säger nu nya Alliansregeringen i sitt första svar att i det utkastet fanns en utgångspunkt att likvärdiga villkor ska gälla för kommunala och fristående skolor. Jag har för lite underlag för att kunna tolka vad den skrivningen innebär. Den instämmande tonen i svaren tolkar jag som att Alliansen kunde nu arbeta på det som den i sin tidigare oppositionsställning framfört i motionerna och som de nu kunde göra politik av.

4.5 Riksdagens användning av och förhållningssätt till tillkännagivanden

	Ursprung	Ton
TKG 1	Reservation (s)-ledamöter	Försvartal
TKG 2	Enigt utskottsinitiativ	Skarpt tilltal
TKG 3	Reservation (m, fp, kd, c)-ledamöter	Konstaterande neutral
TKG 4	Reservation (m, fp, kd, c, mp)-ledamöter	Konstaterande neutral

FIGUR 4.1 Kategorier som visar hur tillkännagivanden används och hur avsändaren förhåller sig till det.

4.6 Regeringens förhållningssätt till tillkännagivanden

	Faktisk respons	Ton
SVAR 1	Lång tid	Konstaterande neutral
SVAR 2	Kort tid	Konstaterande neutral
SVAR 3	Kort tid	Instämmande
SVAR 4	Lång tid	Instämmande

FIGUR 4.2 Kategorier som visar hur regeringen förhåller sig till tillkännagivanden.

4.7 Sammanfattning av analys

Delfrågorna två och tre ville undersöka hur man använder sig av och hur man förhåller sig till tillkännagivanden. Med hjälp av analysnivåer (figur 3.1) förstår vi att aktörerna under *ursprung* i figur 4.1 befinner sig på individ- och/eller partinivå (den nivå utskott ligger på).

En individuell ledamot står bakom en reservation tillsammans med andra ledamöter och är på individnivå. Ett utskott som föreslår tillkännagivande befinner sig på partinivå (utskott består av partirepresentanter, vilka i sin tur är individuella ledamöter).

Aktörer i riksdagen på partinivå vill reservera sig och använder tillkännagivande i syfte att:

- begära om åtgärd av regeringen (parlamentarisk nivå) för sin egen politik
- be att motioner avslås.

För att öka möjligheten att göra en gemensam reservation med flera partier tillsammans hålls tonen neutral. För att undvika att som stödparti stöta sig med regeringspartiet hålls tonen neutral.

Aktören regeringen (parlamentarisk nivå) använder tillkännagivande indirekt via reservation av sina ledamöter i utskottet (partinivå) i syfte att:

- försvara sin egen politik
- förhindra att få ett tillkännagivande från riksdagen (parlamentarisk nivå).

För att öka möjligheten att tillkännagivandet vinner bifall i kammaren hålls försvarston, visserligen föreslås att motionsyrkandena i utskottets betänkande ska avslås men samtidigt framhävs av (s)-ledamöterna att motionernas syften ändå skall tillgodoses.

Regeringens förhållningssätt till tillkännagivanden kan analyseras genom vilken ton som hålls i svarsredogörelserna och utifrån responsens faktiska tid (hur lång tid tar regeringen på sig för att behandla ärendet).

Tidpunkten för riksmötet 2005/06 när de fyra tillkännagivandena beslutades var före valet hösten 2006. Det innebar att de tillkännagivanden som adresserades till regeringen Persson blev besvarade och åtgärdade av regeringarna Reinfeldt I och II.

Om responsen är lång och det tar flera år innan ärendet är slutbehandlat, behöver det inte innebära att regeringen är motvillig eller inte instämmer. Det betyder att beredningsarbetet kan vara krävande då regeringen arbetar på att lämna en proposition och tonen kan vara

instämmande. Om responsen är kort kan det innebära att frågan är så pass brådskande att åtgärd behöver göras snarast eller att tillkännagivandet ligger i linje med regeringens politik och därför åtgärdas det på kort tid och tonen kan vara instämmande eller neutral.

5. Resultat av samtalsintervjuer

Redovisningen syftar till att besvara studiens tre preciserade delfrågor utifrån intervju svaren. Den första delen handlar om svar på delfråga ett om innebörden av begreppet. Den andra delen besvarar delfrågor två och tre och den tredje delen ger en sammanfattning av analysen.

Jag redovisar inte för samtliga svar eller resonemang för de sju frågor som ställts utan tar med intressanta och belysande citat. Följande förkortningar används för redovisning av svar från de olika intervju personerna:

TJM 1 - politiskt neutral tjänsteman från utskottskansli

TJM 2 - politiskt neutral tjänsteman från utskottskansli

POL 1 - politisk sekreterare vid socialdemokraternas partikansli i riksdagen

POL 2 - politisk sekreterare vid moderaternas partikansli i riksdagen.

5.1 Innebörden av begreppet tillkännagivande

Under intervjun framkom dessa sätt att tänka kring innebörden av tillkännagivande och följande citat belyser detta.

[...] en viljeyttring från riksdagen att säga vad den tycker, i den bästa av världar vara någonting som är tydligt som regeringen kan göra någonting åt och återkomma till [...] (TJM 2)

[...] Ett tillkännagivande håller regeringen på tå och behandlas med stor respekt i regeringskansliet [...] alla regeringar vill hellre ta initiativet själva. (POL 2)

Tilkännagivanden var mycket vanligt förekommande på 1970-talet då det kunde bli hundratals per år, enligt (TJM 1). Samma tjänsteman nämnde även begreppet ”negativt tillkännagivande” som förekommer ibland. Det är en skrivning i tillkännagivandet som begär att regeringen *inte* ska åtgärda något. Då kan det bli svårt för regeringen att återrapportera till riksdagen om detta.

Analysen visar en beskrivning om innebörden av tillkännagivande, se figur 5.1.

Tilkännagivande är	
TJM 1	Viljeyttring och instrument
TJM 2	Viljeinriktning och uppmaning
POL 1	Viljeyttring
POL 2	Uppmaning, viljeinriktning och verktyg

FIGUR 5.1 Olika innebörder av begreppet tillkännagivande.

5.2 Användning av och förhållningssätt till tillkännagivande

Respondenterna nämner att ibland används tillkännagivande i syfte att rätta till ett smärre fel i syfte att korrigera, eller som ett kraftigt tillhygge eller för att ge en ”knäpp på näsan”. Enligt (POL 1) blir varje tillkännagivande något som ”naggas i kanten” och mängden tillkännagivanden utgör ett problem och hot för regeringen och gör att regeringen blir svagare och svagare. (POL 2) sade att regeringen försöker att tillgodose.

[...] Regeringen, så långt den egna övertygelsen räcker, är ytterst motvillig att besluta att inte tillgodose tillkännagivanden, istället försöker man generellt tillgodose. Men tillkännagivanden från riksdagen kommer aldrig ta större plats än regeringen tillåter. (POL 2)

Tilkännagivandet har vuxit fram i praxis sedan 1809 års regeringsform och i samband med författningsreformen 1974 lagstodades riksdagens roll som främsta statsmakt, enligt (POL 2).

Det ansågs dock inte lämpligt att riksdagen skulle kontrollera egenproducerade lagar så beredningsapparaten lades under regeringen i regeringskansliet. Tilkännagivanden blir ju då ett avgörande verktyg för riksdagen att få igenom förslag som det finns majoritet för i riksdagen. (POL 2).

Det finns inget reglerat om användningen av riksdagens tillkännagivanden men däremot är det reglerat att regeringen måste svara i redogörelse, menade (POL 1). Tillkännagivandet kunde användas som oppositionens instrument:

[...] uppkomsten av tillkännagivandet [...] ett bra sätt att hantera det faktum att det finns en strikt uppdelning av arbetsuppgifter mellan regering och riksdag, men en regering sitter hela tiden på riksdagens nåder och det måste finnas något instrument för riksdagen att formellt kunna tala om för regeringen att nu gör ni något som vi inte är riktigt nöjda med, min känsla är att det är så tillkännagivanden har kommit till. (POL 1).

Riksdagens användning av tillkännagivanden	
TJM 1	Att korrigera något som behöver rättas till Att ge uttryck för partiets politik Att hålla en fråga levande för väljarna, visa att man gjort något Att testa, att be regeringen undersöka något
TJM 2	Att korrigera något som behöver rättas till Att tala om för regeringen att en majoritet av de folkvalda i riksdagen tycker så här, till skillnad från regeringspartiet/-partierna Att göra markering från opposition att det är en svag regering men behöver inte vara en viktig fråga utan man vill knäppa regeringen på näsan Att påskynda en process där något redan är på gång (t.ex. regeringen har tillsatt utredning) Att visa väljarna att ledamöter driver frågor
POL 1	Att korrigera något som behöver rättas till Att markera missnöje mot regeringens politik Att hissa varningsflagg genom att rikta många tillkännagivanden Att visa att man inte tolererar en enskild minister
POL 2	Att korrigera något som behöver rättas till Att få regeringens reformer att gå i en viss riktning Att användas som parlamentariskt verktyg Att hålla regeringen på tå Att som kompensation för avsaknad av beredningsapparat använda verktyget för att få igenom förslag som det finns majoritet för i riksdagen (beredningsapparaten ligger under regeringen)

FIGUR 5.2 Sammanfattning av intervjupersonernas uppfattningar om riksdagens användning av tillkännagivanden.

Förhållningssätt till tillkännagivanden		
	Riksdagen	Regeringen
TJM 1	Bra att kunna ge uttryck för viljeyttring där man inte har tillräckligt med beredningsunderlag för att tillgripa lagstiftning Vågar tillgripa instrumentet eftersom ledamöterna är medvetna om att tröskeln är låg eftersom det inte handlar om lagstiftning (som däremot är skarp, allvarlig och bindande)	Utgångspunkt är att tillgodose Tillkännagivande tas på stort allvar Om det kommer många tillkännagivanden inser man att man inte har riksdagen med sig och påbörjar därför samtal och dialog
TJM 2	Kan lyfta fråga om misstroendeförklaring om regering väljer att inte följa tillkännagivanden Lättare för opposition att ta ut svängarna i motionsyrkanden än om man själv sitter i regering	Tillkännagivanden kan vara svåra att genomföra i den politik regeringen för, beroende på hur tillkännagivanden är utformade
POL 1	Tar chansen när möjlighet ges i det parlamentariska spelet	Reglerat på så sätt att regeringen måste svara på riksdagens skrivelse Mängden tillkännagivanden är problematisk och utgör hot mot regeringen Anpassar sin politik på förhand genom att låta bli att ta initiativ i vissa frågor för att undvika tillkännagivanden Går riksdagen till mötes i vissa sakfrågor Vissa tillkännagivanden kan anses bra, inga större problem, men varje sakfråga ses utifrån vilka konsekvenser det får och hur det överensstämmer med regeringens (regeringspartiets/-partiernas) politik
POL 2	Pådrivande av utvecklingen av granskning och uppföljning av regeringens redogörelser genom konstitutionsutskott	Behandlas med stor respekt i regeringskansliet, mycket står på spel om det är en minoritetsregering Ju fler tillkännagivanden, ju trängre position Vill hellre ta initiativ själv än att få dem genom riksdagens tillkännagivanden Försöker tillgodose ett tillkännagivande så långt den egna politiska övertygelsen räcker Ytterst motvillig att besluta om att inte tillgodose Tillkännagivande från riksdagen tar aldrig större plats än regeringen tillåter

FIGUR 5.3 Sammanfattning av intervjupersonernas uppfattningar om riksdagens och regeringens förhållningssätt till tillkännagivanden.

5.3 Sammanfattning av analys

Tillkännagivandet uppfattades vara ett politiskt instrument som vuxit fram, en politiskt bindande viljeinriktning med uppmaning till regeringen att vidta vissa åtgärder.

Helst vill inte regeringen få tillkännagivanden men försöker ändå att tillgodose dem. Analysen visar på att tillkännagivandet är ett sätt att på partinivå (utskotts nivå) korrigera något som behöver rättas till. Aktörer på alla nivåer är angelägna om att korrigera något som blivit fel, rätta till något smärre uppseendeväckande fel, och då är det ingen större sak utan ligger i allas intresse, från regering och riksdag och ner.

På individ- och partinivå används tillkännagivandet som verktyg för partierna att ge uttryck för sin politik och visa inför väljarna att man driver frågor. Det kan vara ett sätt att kompensera för riksdagens avsaknad av den beredningsapparat som regeringen har till sitt förfogande, eller taktik i det politiska spelet eller att visa missnöje mot regeringen eller mot enskilt statsråd. .

6. Slutsatser och diskussion

6.1 Slutsatser

Tillkännagivandet är ett beslut där riksdagen meddelar regeringen sin åsikt. Att riksdagen har möjlighet att fatta sådant beslut fyller en funktion i det svenska parlamentariska systemet. Tillkännagivandet kan även sägas fylla en funktion som verktyg för att få parlamentet att uttrycka som sin åsikt det som anförts och föreslagits i motion, utskottsbetänkande eller reservation och framföra den åsikten till regeringen. Parlamentet ställer sig bakom det som anförts och tillkännager detta för regeringen som sin åsikt. Verktuget kan därmed lyfta, kanalisera upp, förslaget från individ- eller partinivå till den parlamentariska nivå där korrespondensen av skrivelser mellan riksdagen och regeringen sker.

Det är främst ett verktyg för oppositionspartier men även regeringsparti kan använda det indirekt genom sitt parti och ledamöter i riksdagen.

Man skulle kunna säga att ett tillkännagivande kan användas för olika syften:

Korrigerig, markering eller sätta-ned-foten, påverka eller viljeyttring, speltaktik eller testa, visa sin egen politik, försvarstal, påskynda, kompensera eller maktökning.

Slutligen kan även användningen av tillkännagivanden indirekt och i förlängningen fylla en funktion av att stärka riksdagens makt genom konstitutionsutskottets förstärkta granskning av regeringens årliga skrivelse 75, ”Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen”.

6.2 Avslutande diskussion

Jag har förhoppningen om att studien bidragit med ökad kunskap om tillkännagivandets funktioner i det parlamentariska systemet med dess olika aktörer på olika nivåer. Möjligen kan studien bidra med diskussion om huruvida tillkännagivandet kan ha inslag av olika idealtyper. Mitt bidrag är tankar om något som kan liknas vid ett embryo till ”idealtyp” av olika sätt att använda tillkännagivandet som ett verktyg. Jag är medveten om att jag har begränsat material i min studie, men en fortsatt väg att gå kan vara framtida studier för att försöka identifiera ytterligare typer som inte jag sett.

Jag tror min studie har gett ett intressant bidrag med samtalsintervjuundersökningen. Jag har även försökt bidra med att göra en sammanställning av analyser som återfinns i litteratur och i texter som behandlat tillkännagivanden i teori och praktik.

Referensförteckning

Litteratur

- Axelsson, B. (2009). *Om statsmakterna i litteraturen 1966-2008 – en kommenterad bibliografi*. Stockholm: Riksdagsbiblioteket.
- Bergman, T., & Strøm, K. (2011). Parliamentary democracies under siege? In T. Bergman & K. Strøm (Eds.), *The Madisonian turn: political parties and parliamentary democracy in Nordic Europe* (pp. 3-34). Michigan: The University of Michigan Press.
- Bergström, G., & Boréus, K. (2012). *Textens makt och mening. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Bremdal, P. (2011). *Riksdagens kontroll av regeringsmakten* (avhandling för doktorsexamen, Uppsala universitet, 2011).
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wängnerud, L. (Red.). (2007). *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (3 uppl.). Stockholm: Norstedts.
- Petersson, O. (2007). *Svensk politik*. Stockholm: Norstedts.
- Strömberg, H., & Lundell, B. (2006). *Allmän förvaltningsrätt*. Malmö: Liber.

Offentligt tryck

- SOU 2008:125. En reformerad grundlag: betänkande av Grundlagsutredningen. Stockholm: Fritze.
- Sveriges grundlagar och riksdagsordningen 2011*. Stockholm: Riksdagsförvaltningen.
- 2011/12:RFR6. Rapport från riksdagen. Konstitutionsutskottet: Frågeinstitutet som kontrollinstrument. En utvärdering. Stockholm: Riksdagen.
- Betänkandehandboken*. (2012). Stockholm: Riksdagen.
- Parlamentarisk handbok*. (2010). Stockholm: Riksdagen.

Internetkällor

Larue, T. (2015, mars). Riksdagens tillkännagivanden till regeringen.(Elektronisk version, s. 95-124). *Svensk Juristtidning*. <http://svjt.org/svjt/2015/95?search=larue>

Olsson, H., & Rosén, H. (2015, april 4). Oppositionen vässar vapnen i maktstriden. *Dagens Nyheter*. Hämtad april 11, 2015, från <http://www.dn.se/nyheter/politik/oppositionen-vassar-vapnen-i-maktstriden-1/>

www.riksdagen.se

Bilaga 1: Litteraturgranskning

Lista över litteratur och offentligt tryck som granskats och använts som underlag i avsnitt 2.4, Tillkännagivande i litteraturen, för att besvara delfråga ett.

Larue, T. (2015, mars). Riksdagens tillkännagivanden till regeringen. (Elektronisk version, s. 95-124). *Svensk Juristtidning*. <http://svjt.org/svjt/2015/95?search=larue>

Bremdal, P. (2011). *Riksdagens kontroll av regeringsmakten* (avhandling för doktorsexamen, Uppsala universitet, 2011).

Betänkande av Grundlagsutredningen (SOU 2008:125)

Parlamentarisk handbok (2010): Detta riksdagstryck är en handbok som är avsedd för att underlätta för riksdagsledamöter om arbetet i kammare och utskott.

Betänkandehandboken (2012): Detta riksdagstryck är en handbok för politiskt neutrala tjänstemän anställda i riksdagsförvaltningen som arbetar för att ge stöd till ledamöternas arbete i utskotten.

Bilaga 2: Textmaterial för kvalitativ textanalys

Fyra tillkännagivanden beslutade av riksdagens kammare under riksmöte 2005/06 samt regeringens efterföljande svar.

TKG 1:

Kammaren biföll reservation 8 under punkt 14 om miljö- och säkerhetsfrågor i Östersjöområdet i trafikutskottets betänkande 2005/06:TU12

SVAR 1:

2006/07:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen*

2007/08:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen*

2008/09:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen*

2009/10:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 125

2010/11:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 124

2011/12:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 105

2012/13:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 134

* Jag har utelämnat sidhänvisning då svarstexten är mycket kort och endast meddelar att ärendet är under beredning.

TKG 2:

Kammaren biföll utskottets förslag i betänkande av finansutskottet 2005/06:FiU21 – punkt 30 om överskridanden av bemyndiganderamar

SVAR 2:

2007/08:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 70-71

TKG 3:

Kammaren biföll reservation 23 under punkt 17 om EU:s flyktingpolitik i betänkande av socialförsäkringsutskottet 2005/06:SfU10

SVAR 3:

2006/07:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen.**

2007/08:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 26

TKG 4:

Kammaren biföll reservation 1 under punkt 1 om lika villkor för fristående och kommunala skolor i betänkande av utbildningsutskottet 2005/06:UbU13

SVAR 4:

2006/07:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 105

2007/08:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 92

2008/09:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 97

2009/10:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 94

2010/11:75. Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen: skrivelse av Regeringen, s. 94

* *Utelämnat sidhänvisning då svarstexten är mycket kort.

Bilaga 3: Intervjuguide

Inledning om syftet med intervjun och ämnesområden.

Fråga ställs till undersökningsspersonen om det går bra att använda bandspelare.

Förutsättningarna är att undersökningsspersonen kommer att förbli anonym.

Frågor:

1. Hur ser du på riksdagens ”tillkännagivande” till regeringen – kan du beskriva vad det är?
2. Har du läst/tänkt något kring uppkomsten/bakgrunden/upprinnelsen till tillkännagivanden? När kom tillkännagivande att användas? (Ibland kan man ju få förståelse för roller och funktioner genom att gå till historien, i detta fall när och kanske framförallt varför det kom till.)
3. Vilken roll tycker du att tillkännagivande (tillkännagivandeinstitutet) spelar i det svenska parlamentariska systemet?
4. Tillkännagivanden har ökat under förra mandatperioden 2010-2014 och även nu i början av denna nya mandatperiod har det beslutats om många tillkännagivanden i riksdagen. Hur ska man förstå detta? Har du någon förklaring till att det ökat?
5. Hur skulle du säga angående i vilka situationer riksdagen använder sig av tillkännagivanden? I vilka frågor/situationer upplever du att tillkännagivanden används i störst utsträckning? I minst utsträckning? Vilka typer av ärenden/frågor/problem/konflikter behandlas genom/eller med hjälp av tillkännagivanden? Kan man se något ”mönster” i de frågor som kommer upp?
6. Hur skulle du säga att en regering som mottagare av riksdagens tillkännagivanden ser på/relaterar till tillkännagivanden?
7. Hur ser du på tillkännagivandets effekt? Ger det effekt på den förda politiken?

Dessa var de frågor jag planerat att ställa. Finns det något som du vill fråga om eller som du vill lägga till? Om något ytterligare skulle dyka upp, är det i så fall i sin ordning att jag kan återkomma till dig?